ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (δεύτερο τμήμα)

της 12ης Ιουλίου 2012*

«Προσχώρηση νέων κρατών μελών — Καθορισμός της επιβαρύνσεως επί των πλεοναζόντων αποθεμάτων γεωργικών προϊόντων — Διάταξη εθνικής νομοθεσίας περιλαμβάνουσα παραπομπή σε διάταξη κανονισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης που δεν έχει δημοσιευθεί προσηκόντως στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης στη γλώσσα του οικείου κράτους μέλους»

Στην υπόθεση C-146/11,

με αντικείμενο αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Riigikohus (Εσθονία) με απόφαση της 17ης Μαρτίου 2011, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 25 Μαρτίου 2011, στο πλαίσιο της δίκης

AS Pimix, υπό εκκαθάριση,

κατά

Maksu- ja Tolliameti Lõuna maksu- ja tollikeskus,

Põllumajandusministeerium,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (δεύτερο τμήμα),

συγκείμενο από τους J. N. Cunha Rodrigues, πρόεδρο τμήματος, U. Lõhmus, A. Rosas, A. Arabadjiev και C. G. Fernlund (εισηγητή), δικαστές,

γενική εισαγγελέας: V. Trstenjak

γραμματέας: K. Sztranc-Sławiczek, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 3ης Μαΐου 2012,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

— η AS Pimix, υπό εκκαθάριση, εκπροσωπούμενη από τους M. Ots, advokaat, και T. Pikamäe, vandeadvokaat,

— η Εσθονική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την M. Linntam,

— η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τις K. Saaremäel-Stoilov, Ε. Τσερέπα-Lacombe και Α. Μαρκουλλή,

* Γλώσσα διαδικασίας: η εσθονική.

κατόπιν της αποφάσεως που έλαβε, αφού άκουσε τη γενική εισαγγελέα, να εκδικάσει την υπόθεση χωρίς ανάπτυξη προτάσεων,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Η αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία των άρθρων 288 ΣΛΕΕ και 297, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, καθώς και του άρθρου 58 της Πράξεως περί των όρων προσχωρήσεως της Τσεχικής Δημοκρατίας, της Δημοκρατίας της Εσθονίας, της Κυπριακής Δημοκρατίας, της Δημοκρατίας της Λετονίας, της Δημοκρατίας της Λιθουανίας, της Δημοκρατίας της Ουγγαρίας, της Δημοκρατίας της Μάλτας, της Δημοκρατίας της Πολωνίας, της Δημοκρατίας της Σλοβενίας και της Σλοβακικής Δημοκρατίας και των προσαρμογών των Συνθηκών επί των οποίων βασίζεται η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ 2003, L 236, σ. 33, στο εξής: Πράξη Προσχωρήσεως του 2003).

2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ, αφενός, της AS Pimix (στο εξής: Pimix), υπό εκκαθάριση, και, αφετέρου, του Maksu- ja Tolliameti Lõuna maksu- ja tollikeskus (φορολογικού και τελωνειακού κέντρου της κεντρικής τελωνειακής υπηρεσίας νότιου τομέα) και του Põllumajandusministeerium (Υπουργείου Γεωργίας), με αντικείμενο την είσπραξη επιβαρύνσεως επί των πλεοναζόντων αποθεμάτων.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

Η Πράξη Προσχωρήσεως του 2003

3 Κατά το άρθρο 2 της Πράξεως Προσχωρήσεως του 2003:

«Από την ημερομηνία προσχώρησης, οι διατάξεις των αρχικών Συνθηκών και οι πριν από την προσχώρηση θεσπισθείσες πράξεις των οργάνων και της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας δεσμεύουν τα νέα κράτη μέλη και εφαρμόζονται σε αυτά, υπό τους όρους που προβλέπονται στις Συνθήκες αυτές και στην παρούσα Πράξη.»

4 Το άρθρο 42, πρώτο εδάφιο, της Πράξεως Προσχωρήσεως του 2003 παρέχει στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή τη δυνατότητα να θεσπίσει μέτρα για τη διευκόλυνση της μεταβάσεως από το ισχύον στα νέα κράτη μέλη καθεστώς στο καθεστώς που προκύπτει από την εφαρμογή της κοινής γεωργικής πολιτικής. Η λήψη αυτών των μεταβατικών μέτρων «είναι δυνατή για περίοδο τριών ετών από την ημερομηνία προσχώρησης, και η εφαρμογή τους περιορίζεται μόνο εντός της περιόδου αυτής».

5 Το άρθρο 58 της Πράξεως Προσχωρήσεως του 2003 έχει ως εξής:

«[Τ]α κείμενα των πράξεων των οργάνων και της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, που εκδόθηκαν πριν από την προσχώρηση και έχουν συνταχθεί από το Συμβούλιο, την Επιτροπή ή την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα στην εσθονική, λετονική, λιθουανική, μαλτέζικη, ουγγρική, πολωνική, σλοβακική, σλοβενική και τσεχική, γλώσσα, είναι υπό τις ίδιες προϋποθέσεις αυθεντικά, από την ημερομηνία προσχώρησης, με τα κείμενα που είχαν συνταχθεί στις ένδεκα παρούσες γλώσσες. Δημοσιεύονται στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης* εφόσον τα κείμενα στις παρούσες γλώσσες είχαν και αυτά δημοσιευθεί.»

Ο κανονισμός 1

6 Κατά το άρθρο 1 του κανονισμού 1 του Συμβουλίου, της 15ης Απριλίου 1958, περί καθορισμού του γλωσσικού καθεστώτος της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας (ΕΕ ειδ. έκδ. 01/001, σ. 14), όπως τροποποιήθηκε με την Πράξη Προσχωρήσεως του 2003, οι επίσημες γλώσσες της Ένωσης είναι «η ισπανική, η τσεχική, η δανική, η γερμανική, η εσθονική, η ελληνική, η αγγλική, η γαλλική, η ιταλική, η λετονική, η λιθουανική, η ουγγρική, η μαλτέζικη, η ολλανδική, η πολωνική, η πορτογαλική, η σλοβακική, η σλοβενική, η φινλανδική και η σουηδική».

7 Το άρθρο 4 του κανονισμού αυτού ορίζει τα εξής:

«Οι κανονισμοί και τα άλλα κείμενα γενικής ισχύος συντάσσονται στις είκοσι επίσημες γλώσσες.»

8 Το άρθρο 5 του εν λόγω κανονισμού έχει ως εξής:

«Η *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης* εκδίδεται στις είκοσι επίσημες γλώσσες.»

9 Το άρθρο 8 του ίδιου κανονισμού προβλέπει τα εξής:

«Στα κράτη μέλη όπου οι επίσημες γλώσσες είναι περισσότερες από μία, η χρήση της γλώσσας καθορίζεται, κατόπιν αιτήσεως του ενδιαφερομένου κράτους, σύμφωνα με τους γενικούς κανόνες που απορρέουν από τη νομοθεσία του κράτους αυτού.

[…]»

Ο κανονισμός (ΕΚ) 1972/2003

10 Ο κανονισμός (ΕΚ) 1972/2003 της Επιτροπής, της 10ης Νοεμβρίου 2003, για τη θέσπιση μεταβατικών μέτρων όσον αφορά τις συναλλαγές γεωργικών προϊόντων λόγω της προσχώρησης της Τσεχικής Δημοκρατίας, της Εσθονίας, της Κύπρου, της Λετονίας, της Λιθουανίας, της Ουγγαρίας, της Μάλτας, της Πολωνίας, της Σλοβενίας και της Σλοβακίας (ΕΕ L 293, σ. 3), έχει ως νομική βάση, μεταξύ άλλων, το άρθρο 41 της Πράξεως Προσχωρήσεως του 2003.

11 Κατά την πρώτη αιτιολογική σκέψη του, σκοπός του κανονισμού 1972/2003 είναι «να αποφευχθεί ο κίνδυνος εκτροπής του εμπορίου που θα μπορούσε να επηρεάσει την κοινή οργάνωση των γεωργικών αγορών, ως συνέπεια της προσχώρησης δέκα νέων κρατών στην Ευρωπαϊκή Ένωση την 1η Μαΐου 2004». Λαμβανομένων υπόψη των κινδύνων αυτών, η τρίτη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού αυτού επισημαίνει ότι πρέπει να «επιβληθούν αποτρεπτικές επιβαρύνσεις στα πλεονάσματα που υφίστανται στα νέα κράτη μέλη».

12 Προς τούτο, το άρθρο 4, παράγραφος 1, του κανονισμού 1972/2003 απαιτεί από τα νέα κράτη μέλη να επιβάλλουν επιβαρύνσεις στους κατόχους πλεονασμάτων προϊόντων σε ελεύθερη κυκλοφορία κατά την 1η Μαΐου 2004.

13 Το άρθρο 4, παράγραφος 2, του κανονισμού αυτού προβλέπει τα εξής:

«Προκειμένου να προσδιορισθεί το πλεόνασμα κάθε κατόχου, τα νέα κράτη μέλη λαμβάνουν υπόψη ειδικότερα:

α) το μέσο όρο των διαθέσιμων αποθεμάτων κατά τα προηγούμενα της προσχώρησης έτη·

β) τον τρόπο διεξαγωγής των εμπορικών συναλλαγών κατά τα προηγούμενα της προσχώρησης έτη·

γ) τις συνθήκες δημιουργίας των αποθεμάτων.

Η έννοια του πλεονάσματος αφορά προϊόντα που εισάγονται στα νέα κράτη μέλη ή προέρχονται από τα νέα κράτη μέλη. Η έννοια του πλεονάσματος αφορά επίσης προϊόντα που προορίζονται για την αγορά των νέων κρατών μελών.

[...]»

14 Το άρθρο 4, παράγραφος 3, του κανονισμού αυτού προβλέπει ότι το ποσό της επιβαρύνσεως επί των πλεοναζόντων αποθεμάτων καθορίζεται σύμφωνα με τον εισαγωγικό δασμό που ισχύει erga omnes κατά την 1η Μαΐου 2004. Ο δασμός αυτός καθορίζεται από τον κανονισμό (ΕΚ) 1789/2003 της Επιτροπής, της 11ης Σεπτεμβρίου 2003, που τροποποιεί το παράρτημα Ι του κανονισμού (ΕΟΚ) 2658/87 του Συμβουλίου για τη δασμολογική και στατιστική ονοματολογία και το κοινό δασμολόγιο (ΕΕ L 281, σ. 1).

15 Προκειμένου να εξασφαλισθεί η ορθή επιβολή της επιβαρύνσεως επί των πλεοναζόντων αποθεμάτων, το άρθρο 4, παράγραφος 4, του κανονισμού 1972/2003 απαιτεί από τα νέα κράτη μέλη να προβούν αμελλητί σε απογραφή των διαθέσιμων την 1η Μαΐου 2004 αποθεμάτων και να κοινοποιήσουν στην Επιτροπή, το αργότερο στις 31 Ιουλίου 2004, την ποσότητα των προϊόντων που υπάρχουν σε πλεονάζον απόθεμα.

16 Το άρθρο 4, παράγραφος 5, του κανονισμού αυτού προβλέπει, όσον αφορά την Εσθονία, ότι εφαρμόζεται ιδίως στα προϊόντα με κωδικό 0405 10 της Συνδυασμένης Ονοματολογίας (στο εξής: ΣΟ), ήτοι στο βούτυρο.

17 Κατά το άρθρο του 10, ο εν λόγω κανονισμός ισχύει από 1ης Μαΐου 2004 έως 30 Απριλίου 2007.

Ο κανονισμός 1789/2003

18 Το παράρτημα Ι του κανονισμού (ΕΟΚ) 2658/87 του Συμβουλίου, της 23ης Ιουλίου 1987, για τη δασμολογική και στατιστική ονοματολογία και το κοινό δασμολόγιο (ΕΕ L 256, σ. 1), συνιστά τη ΣΟ. Η ΣΟ ενημερώνεται από την Επιτροπή ετησίως. Ο κανονισμός 1789/2003 τέθηκε σε ισχύ την 1η Ιανουαρίου 2004.

Το εσθονικό δίκαιο

19 Στις 7 Απριλίου 2004 το Riigikogu (Κοινοβούλιο) ψήφισε τον νόμο για την επιβάρυνση επί των πλεοναζόντων αποθεμάτων (Üleliigse laovaru tasu seadus, RT I 2004, 30, 203, στο εξής: νόμος ÜLTS). Ο νόμος αυτός δημοσιεύθηκε στη *Riigi Teataja* στις 27 Απριλίου 2004 και τέθηκε σε ισχύ την 1η Μαΐου 2004.

20 Δυνάμει του άρθρου 7 του νόμου ÜLTS, το «πλεονάζον απόθεμα» ισούται προς τη διαφορά μεταξύ του πράγματι κατεχομένου την 1η Μαΐου 2004 αποθέματος και του αποθέματος μεταφοράς.

21 Κατά το άρθρο 6 του νόμου ÜLTS, ως «απόθεμα μεταφοράς» νοείται το μέσο ετήσιο απόθεμα κατά τα τέσσερα έτη που προηγήθηκαν της προσχωρήσεως της Δημοκρατίας της Εσθονίας στην Ένωση, ήτοι κατά την περίοδο 2000-2003, πολλαπλασιαζόμενο επί 1,2.

22 Κατά το άρθρο 10 του νόμου ÜLTS, το απόθεμα μεταφοράς και το πλεονάζον απόθεμα υπολογίζονται από το Põllumajandusministeerium βάσει των δηλώσεων του επιχειρηματία. Κατόπιν αιτιολογημένης αιτήσεως αυτού, το Põllumajandusministeerium μπορεί να λάβει υπόψη ορισμένους παράγοντες δυνάμενους να εξηγήσουν αύξηση των αποθεμάτων, ανεξάρτητη από κάθε κερδοσκοπία.

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

23 Στις 29 Οκτωβρίου 2004 το Põllumajandusministeerium αναγνώρισε ότι η Pimix κατείχε πλεονάζον απόθεμα 550 τόνων φυσικού βουτύρου με κωδικό 0405 10 19 της ΣΟ.

24 Στις 26 Νοεμβρίου 2004 το Maksu- ja Tolliameti Lõuna maksu- ja tollikeskus καθόρισε, με πράξη επιβολής επιβαρύνσεως, το ποσό της οφειλόμενης από την Pimix επιβαρύνσεως επί του εν λόγω πλεονάζοντος αποθέματος στο ποσό των 16 318 500 εσθονικών κορώνων (EEK). Προκειμένου να συμμορφωθεί με απόφαση του Riigikohus της 5ης Οκτωβρίου 2006, η φορολογική υπηρεσία ανακάλεσε την πράξη αυτή και, στις 29 Μαρτίου 2007, καθόρισε με νέα πράξη επιβολής επιβαρύνσεως το ύψος της οφειλόμενης από την Pimix επιβαρύνσεως στο ίδιο αυτό ποσό, κατ' εφαρμογήν του συντελεστή που προκύπτει από το άρθρο 14, παράγραφος 2, του νόμου ÜLTS και του άρθρου 4, παράγραφος 3, του κανονισμού 1972/2003.

25 Η Pimix έβαλε κατά της αποφάσεως της 29ης Οκτωβρίου 2004 και της πράξεως επιβολής επιβαρύνσεως της 29ης Μαρτίου 2007. Οι προσφυγές της ενώπιον των πρωτοβάθμιων και των δευτεροβάθμιων δικαστηρίων απορρίφθηκαν. Στο πλαίσιο αναιρέσεως, η Pimix προσάπτει στους επί της ουσίας κρίνοντες δικαστές ότι εφάρμοσαν τους κανονισμούς 1789/2003 και 1972/2003, μολονότι αυτοί δεν είχαν αποτελέσει αντικείμενο προσήκουσας δημοσιεύσεως στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης* στην εσθονική γλώσσα και ότι, εξάλλου, από 1ης Μαΐου 2004, η εθνική ρύθμιση που μετέφερε τη ΣΟ δεν ίσχυε πλέον. Στηριζόμενη στην απόφαση της 11ης Δεκεμβρίου 2007, C-161/06, Skoma-Lux (Συλλογή 2007, σ. I-10841), η Pimix υποστηρίζει ότι η εσθονική υπηρεσία δεν μπορούσε να της επιβάλει υποχρεώσεις απορρέουσες από κανόνες οι οποίοι δεν περιελήφθησαν στο εθνικό δίκαιο και δεν δημοσιεύθηκαν προσηκόντως πριν τις 5 Μαρτίου 2005.

26 Κατά το αιτούν δικαστήριο, η έκβαση της διαφοράς που υποβλήθηκε στην κρίση του προϋποθέτει να δοθεί απάντηση στο ζήτημα αν, κατά τον καθορισμό του πλεονάζοντος αποθέματος της Pimix, η εσθονική υπηρεσία στηρίχθηκε αποκλειστικώς στις διατάξεις της κανονιστικής ρυθμίσεως της Ένωσης που εφαρμόστηκαν με τον νόμο ÜLTS ή αν εφάρμοσε απευθείας τη ρύθμιση αυτή πριν από την προσήκουσα δημοσίευσή της στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης* στην εσθονική γλώσσα.

27 Το αιτούν δικαστήριο φρονεί ότι τα κύρια στοιχεία της φορολογικής επιβαρύνσεως, ήτοι ο οφειλέτης, το αντικείμενό της και ο συντελεστής της, δεν προκύπτουν σαφώς και άμεσα από τον νόμο ÜLTS. Σε σειρά διατάξεων του νόμου ÜLTS γίνεται πράγματι αναφορά στη νομοθεσία της Ένωσης. Συγκεκριμένα, όσον αφορά την έννοια του «επιχειρηματία», το άρθρο 5, παράγραφος 1, του νόμου ÜLTS την ορίζει σε σχέση με την έννοια των «γεωργικών προϊόντων», την οποία εισήγαγε το άρθρο 2 του νόμου ÜLTS με παραπομπή στις διατάξεις του άρθρου 4, παράγραφος 5, του κανονισμού 1972/2003 που αφορούν την Εσθονία. Το δικαστήριο αυτό επισημαίνει ότι η τελευταία αυτή διάταξη δεν είναι σαφής, καθόσον, για να καταστεί αντιληπτό το περιεχόμενο της ΣΟ, πρέπει να συσχετισθεί με τον κανονισμό 1789/2003.

28 Το αιτούν δικαστήριο διαπιστώνει ότι, κατά τον χρόνο που η Pimix όφειλε να πραγματοποιήσει τη δήλωσή της, δεν ήταν σε θέση να αντιληφθεί την αναγκαιότητά της ή να γνωρίζει για ποια γεωργικά προϊόντα γεννήθηκε αυτή η υποχρέωση δηλώσεως. Συγκεκριμένα, την 1η Μαΐου 2004 έπρεπε να καθορισθεί η ποσότητα των πλεοναζόντων αποθεμάτων και, κατά την έκδοση της αποφάσεως της 29ης Οκτωβρίου 2004 περί καθορισμού της ποσότητας πλεοναζόντων αποθεμάτων για την Pimix, οι κανονισμοί 1789/2003 και 1972/2003 δεν είχαν δημοσιευθεί στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης* στην εσθονική γλώσσα.

29 Όσον αφορά, ειδικότερα, την προβλεπόμενη από τον κανονισμό 1789/2003 ΣΟ, το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι την 1η Μαΐου 2004 δεν περιλαμβανόταν σε καμία από τις τότε ισχύουσες διατάξεις εθνικού δικαίου.

30 Λαμβανομένων υπόψη των στοιχείων αυτών, το εθνικό δικαστήριο διερωτάται αν το άρθρο 2 του νόμου ÜLTS, παραπέμποντας σε κανονισμό της Ένωσης που δεν δημοσιεύθηκε προσηκόντως στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης* στην εσθονική γλώσσα, συνιστά εφαρμογή του κανονισμού αυτού, σύμφωνα με την ερμηνεία που έδωσε το Δικαστήριο με τις αποφάσεις της 4ης Ιουνίου 2009, C-560/07, Balbiino (Συλλογή 2009, σ. I-4447), και της 29ης Οκτωβρίου 2009, C-140/08, Rakvere Lihakombinaat (Συλλογή 2009, σ. I-10533).

31 Υπό τις συνθήκες αυτές το Riigikohus αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Έχει το άρθρο 288 ΣΛΕΕ, σε συνδυασμό με το άρθρο 58 της Πράξεως Προσχωρήσεως [του 2003], λαμβανομένης υπόψη της νομολογίας του Δικαστηρίου [προαναφερθείσες αποφάσεις Skoma-Lux, Balbiino και Rakvere Lihakombinaat], την έννοια ότι μπορεί να απαιτείται από έναν ιδιώτη η εκπλήρωση των υποχρεώσεων που απορρέουν από τον κανονισμό [1972/2003]

α) παρά το ότι ο εν λόγω κανονισμός δεν ήταν δημοσιευμένος την 1η Μαΐου 2004 στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης* στην εσθονική γλώσσα,

β) ο δε νομοθέτης του οικείου κράτους μέλους δεν καθόρισε εκ νέου με εσωτερική νομική πράξη την κατά τον κανονισμό έννοια των γεωργικών προϊόντων, αλλά περιορίσθηκε σε μια αναφορά στο άρθρο 4, παράγραφος 5, του [ίδιου], όχι προσηκόντως δημοσιευθέντος, κανονισμού,

γ) όταν ο ιδιώτης εκπλήρωσε παρά ταύτα μια απορρέουσα από τον κανονισμό [1972/2003] υποχρέωση (δήλωσε το απόθεμα σύμφωνα με τον ορθό κωδικό προϊόντος) και δεν προσέβαλε το κύρος αυτής της υποχρεώσεως,

δ) η δε επιβάρυνση καθορίσθηκε ως προς αυτόν από την αρμόδια υπηρεσία του κράτους μέλους σε χρόνο, κατά τον οποίο ο κανονισμός 1972/2003 είχε ήδη δημοσιευθεί στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης* στην εσθονική γλώσσα;

2) Μπορεί από το άρθρο 58 της Πράξεως Προσχωρήσεως [του 2003], σε συνδυασμό με το άρθρο 297, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, καθώς και με την τρίτη αιτιολογική σκέψη και το άρθρο 4 του κανονισμού [1972/2003], να συναχθεί ότι κράτος μέλος μπορεί να απαιτήσει από ιδιώτη την επιβάρυνση στα πλεονάζοντα αποθέματα, όταν ο κανονισμός 1972/2003 δεν ήταν δημοσιευμένος την 1η Μαΐου 2004 στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης* στην εσθονική γλώσσα, είχε όμως ήδη δημοσιευθεί στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης* στην εσθονική γλώσσα, όταν η αρμόδια υπηρεσία του κράτους μέλους καθόρισε αργότερα την επιβάρυνση;»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

32 Με τα δύο ερωτήματά του, που πρέπει να εξετασθούν από κοινού, το αιτούν δικαστήριο ερωτά, κατ' ουσίαν, αν το άρθρο 58 της Πράξεως Προσχωρήσεως του 2003 πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι απαγορεύει, στην Εσθονία, την εις βάρος ιδιωτών εφαρμογή διατάξεων του κανονισμού 1972/2003 οι οποίες, την 1η Μαΐου 2004, ούτε είχαν δημοσιευθεί στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης* στην εσθονική γλώσσα ούτε είχαν περιληφθεί στο εσωτερικό δίκαιο του εν λόγω κράτους μέλους, παρά το γεγονός ότι οι οικείοι ιδιώτες είχαν λάβει γνώση του περιεχομένου τους με άλλα μέσα.

33 Προκειμένου να δοθεί απάντηση στο ερώτημα αυτό, πρέπει να υπομνησθεί ότι μια θεμελιώδης αρχή στην έννομη τάξη της Ένωσης απαιτεί να μην μπορεί πράξη κοινοτικού οργάνου, όπως ο επίμαχος στην κύρια δίκη κανονισμός, να αντιταχθεί στα φυσικά και νομικά πρόσωπα εντός κράτους μέλους, παρά μόνον εφόσον αυτά είχαν τη δυνατότητα να λάβουν γνώση του περιεχομένου της κατόπιν

προσήκουσας δημοσιεύσεως στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης* (απόφαση της 25ης Ιανουαρίου 1979, 98/78, Racke, Συλλογή τόμος 1979/I, σ. 55, σκέψη 15, και προαναφερθείσα απόφαση Skoma-Lux, σκέψη 37).

34 Επιπλέον, από το άρθρο 2 της Πράξεως Προσχωρήσεως του 2003 προκύπτει ότι οι πράξεις που εξέδωσαν τα θεσμικά όργανα πριν από την προσχώρηση δεσμεύουν τα νέα κράτη μέλη και εφαρμόζονται σ' αυτά από της προσχωρήσεώς τους. Εντούτοις, η δυνατότητα αντιτάξεώς τους σε φυσικά και νομικά πρόσωπα εντός αυτών των κρατών εξαρτάται από τις γενικές προϋποθέσεις εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης στα κράτη μέλη που προβλέπουν οι ιδρυτικές Συνθήκες και, όσον αφορά τα νέα κράτη μέλη, η Πράξη Προσχωρήσεως του 2003, αυτή καθαυτή (προαναφερθείσα απόφαση Skoma-Lux, σκέψη 32).

35 Όσον αφορά κανονισμούς του Συμβουλίου και της Επιτροπής, καθώς και οδηγίες των εν λόγω θεσμικών οργάνων οι οποίες απευθύνονται σε όλα τα κράτη μέλη, από το άρθρο 297, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ προκύπτει ότι οι πράξεις αυτές δεν παράγουν νομικά αποτελέσματα παρά μόνον από της δημοσιεύσεώς τους στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης* (βλ., υπό την έννοια αυτή, προαναφερθείσα απόφαση Skoma-Lux, σκέψη 33).

36 Η τήρηση των αρχών αυτών επιβάλλεται με τις ίδιες συνέπειες όταν ρύθμιση της Ένωσης υποχρεώνει τα κράτη μέλη να λαμβάνουν, για την εφαρμογή της, μέτρα για την επιβολή υποχρεώσεων στους ιδιώτες. Επομένως, εθνικά μέτρα τα οποία, σε εκτέλεση ρυθμίσεως της Ένωσης, επιβάλλουν υποχρεώσεις σε ιδιώτες πρέπει να δημοσιεύονται προκειμένου οι τελευταίοι να μπορούν να λάβουν γνώση του περιεχομένου τους (βλ., υπό την έννοια αυτή, απόφαση της 20ής Ιουνίου 2002, C-313/99, Mulligan κ.λπ., Συλλογή 2002, σ. I-5719, σκέψεις 51 και 52). Σε μια τέτοια κατάσταση, οι ενδιαφερόμενοι πρέπει επίσης να έχουν τη δυνατότητα να πληροφορηθούν την πηγή των εθνικών μέτρων που τους επιβάλλουν υποχρεώσεις. Πρέπει, επομένως, να μη δημοσιεύεται μόνον η εθνική κανονιστική ρύθμιση, αλλά επίσης η πράξη του δικαίου της Ένωσης η οποία, ενδεχομένως, υποχρεώνει τα κράτη μέλη να λαμβάνουν τα μέτρα που επιβάλλουν υποχρεώσεις στους ιδιώτες (βλ., υπό την έννοια αυτή, απόφαση της 10ης Μαρτίου 2009, C-345/06, Heinrich, Συλλογή 2009, σ. I-1659, σκέψεις 45 έως 47).

37 Επίσης, από τις διατάξεις του άρθρου 58 της Πράξεως Προσχωρήσεως του 2003, σε συνδυασμό με εκείνες των άρθρων 4, 5 και 8 του κανονισμού 1, προκύπτει ότι ως προσήκουσα δημοσίευση κανονισμού της Ένωσης, όσον αφορά κράτος μέλος του οποίου η γλώσσα είναι επίσημη γλώσσα της Ένωσης, νοείται η δημοσίευσή του στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης* στη γλώσσα αυτή (προαναφερθείσα απόφαση Skoma-Lux, σκέψη 34).

38 Το Δικαστήριο έκρινε επίσης ότι το άρθρο 58 της Πράξεως Προσχωρήσεως του 2003 αποκλείει τη δυνατότητα επιβολής σε ιδιώτες εντός νέου κράτους μέλους υποχρεώσεων οι οποίες απορρέουν από κανονιστική ρύθμιση της Ένωσης που δεν έχει δημοσιευθεί στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης* στη γλώσσα του νέου κράτους μέλους, έστω και αν οι συγκεκριμένοι ιδιώτες είχαν τη δυνατότητα να πληροφορηθούν με άλλο τρόπο το περιεχόμενο αυτής της κανονιστικής ρυθμίσεως (προαναφερθείσες αποφάσεις Skoma-Lux, σκέψη 51, και Balbiino, σκέψη 30).

39 Θεσπίζοντας στις 7 Απριλίου 2004 τον νόμο ÜLTS, η Εσθονική Δημοκρατία εφάρμοσε τις απορρέουσες από τον κανονισμό 1972/2003 υποχρεώσεις, επιβάλλοντας επιβάρυνση επί των πλεοναζόντων αποθεμάτων γεωργικών προϊόντων και καθορίζοντας τον τρόπο υπολογισμού της. Ο νόμος ÜLTS επιβάλλει συνεπώς, στην Εσθονία, υποχρεώσεις εις βάρος των ιδιωτών, παρά το γεγονός ότι ο κανονισμός αυτός δεν μπορεί να τους αντιταχθεί πριν τους παρασχεθεί η δυνατότητα να λάβουν γνώση του περιεχομένου του μέσω της προσήκουσας δημοσιεύσεώς στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης* στη γλώσσα του οικείου κράτους μέλους. Μεταξύ των υποχρεώσεων αυτών καταλέγεται η υποχρέωση δηλώσεως στο Põllumajandusministeerium, το αργότερο στις 15 Μαΐου 2004, των αποθεμάτων ορισμένων γεωργικών προϊόντων που είχαν στην κατοχή τους την 1η Μαΐου 2004. Εντεύθεν προκύπτει ότι η υποχρέωση καταβολής της επιβαρύνσεως επί των πλεοναζόντων

αποθεμάτων καθορίζεται βάσει των αποθεμάτων προϊόντων που υφίσταντο κατά την ημερομηνία αυτή. Η ημερομηνία εκδόσεως της πράξεως επιβολής επιβαρύνσεως δεν ασκεί επομένως επιρροή στη γενεσιουργό αιτία της εν λόγω επιβαρύνσεως. Ως εκ τούτου, στην υπόθεση της κύριας δίκης, από το γεγονός ότι η πράξη επιβολής επιβαρύνσεως εκδόθηκε στις 29 Μαρτίου 2007, ήτοι μετά την προσήκουσα δημοσίευση των κανονισμών 1789/2003 και 1972/2003 *στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης* στην εσθονική γλώσσα, δεν μπορεί να συναχθεί το συμπέρασμα ότι, κατά την ημερομηνία θέσεως του νόμου ÜLTS σε ισχύ, οι κανονισμοί αυτοί μπορούσαν να αντιταχθούν στην Pimix.

40 Το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι ο κανόνας που απορρέει από την προαναφερθείσα απόφαση Skoma-Lux δεν εμποδίζει τη δυνατότητα αντιτάξεως στους ιδιώτες των διατάξεων του κανονισμού 1972/2003 τις οποίες επανέλαβε ο νόμος ÜLTS. Ωστόσο, ο κανόνας αυτός θα μπορούσε να εξακολουθήσει να έχει κάποιο πεδίο εφαρμογής στην περίπτωση που οι εσθονικές αρχές θα επικαλούνταν κατά ιδιωτών ορισμένες διατάξεις του κανονισμού αυτού τις οποίες δεν έθεσε σε εφαρμογή ο ÜLTS πριν από την επίσημη δημοσίευση του εν λόγω κανονισμού στην εσθονική γλώσσα (προαναφερθείσες αποφάσεις Balbiino, σκέψη 32, και Rakvere Lihakombinaat, σκέψη 34).

41 Ο κανονισμός 1972/2003 επιβάλλει στα κράτη μέλη την υποχρέωση να φορολογούν τα πλεονάζοντα αποθέματα που υφίσταντο την 1η Μαΐου 2004 για ορισμένα γεωργικά προϊόντα προσδιοριζόμενα βάσει των κωδικών τους της ΣΟ. Την 1η Μαΐου 2004 ο κανονισμός αυτός δεν είχε δημοσιευθεί στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης* στην εσθονική γλώσσα, καθόσον η δημοσίευση αυτή πραγματοποιήθηκε στις 3 Μαρτίου 2005. Ο δε κανονισμός 1789/2003, που περιείχε την τότε ισχύουσα ΣΟ, δημοσιεύθηκε στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης* στην εσθονική γλώσσα στις 6 Αυγούστου 2004. Όταν ο νόμος ÜLTS τέθηκε σε ισχύ, ήτοι την 1η Μαΐου 2004, οι ιδιώτες δεν ήταν σε θέση να γνωρίζουν τα προϊόντα για τα οποία ίσχυε η επιβάρυνση επί των πλεοναζόντων αποθεμάτων μέσω κανονιστικής ρυθμίσεως της Ένωσης δημοσιευθείσας προσηκόντως στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης* στην εσθονική γλώσσα. Ο νόμος ÜLTS δεν όρισε τα προϊόντα αυτά, αλλά περιορίστηκε σε μια παραπομπή στο άρθρο 4, παράγραφος 5, του κανονισμού 1972/2003. Οι ιδιώτες δεν ήταν εξάλλου σε θέση να προσδιορίσουν τα προϊόντα αυτά χάρη στην εθνική ρύθμιση, καθόσον η εσθονική τελωνειακή ονοματολογία είχε καταργηθεί από 1ης Μαΐου 2004.

42 Υπό τις περιστάσεις αυτές, πρέπει να γίνει δεκτό ότι οι κρίσιμες διατάξεις των κανονισμών 1789/2003 και 1972/2003 δεν μπορούσαν να αντιταχθούν στους ιδιώτες στην Εσθονία από 1ης Μαΐου 2004, διότι δεν είχαν δημοσιευθεί προσηκόντως στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης* στην εσθονική γλώσσα ή δεν είχαν περιληφθεί στο εσωτερικό δίκαιο του εν λόγω κράτους μέλους.

43 Η Εσθονική Κυβέρνηση τονίζει ωστόσο ότι, στην υπόθεση της κύριας δίκης, η Pimix γνώριζε το περιεχόμενο των υποχρεώσεών της από 1ης Μαΐου 2004, καθόσον η Πράξη Προσχωρήσεως του 2003 προέβλεπε ήδη τη φορολόγηση των πλεοναζόντων αποθεμάτων γεωργικών προϊόντων. Κατά την Εσθονική Κυβέρνηση, η μη δυνατότητα αντιτάξεως στους ιδιώτες του κανονισμού 1972/2003 αντίκειται στον σκοπό του κανονισμού αυτού και της Πράξεως Προσχωρήσεως του 2003 που συνίσταται στην καταπολέμηση της κερδοσκοπίας στα γεωργικά προϊόντα.

44 Το Δικαστήριο έχει κρίνει πάντως ότι η τήρηση της προμνησθείσας στις σκέψεις 33 έως 38 της παρούσας αποφάσεως νομολογίας, η οποία διαπνέεται από τις αρχές της ασφάλειας δικαίου και της ίσης μεταχειρίσεως, δεν απάδει προς την αρχή της αποτελεσματικότητας του δικαίου της Ένωσης, εφόσον η τελευταία αυτή αρχή δεν μπορεί να αφορά κανόνες μη δυνάμενους ακόμη να αντιταχθούν στους ιδιώτες. Αποδοχή της απόψεως ότι μπορεί να αντιταχθεί σε ιδιώτες πράξη που δεν έχει προσηκόντως δημοσιευθεί, κατ' εφαρμογή της αρχής της αποτελεσματικότητας, θα είχε ως συνέπεια να υφίστανται οι ιδιώτες εντός του οικείου κράτους μέλους τις αρνητικές συνέπειες της εκ μέρους των διοικητικών οργάνων της Ένωσης παραβάσεως της υποχρεώσεώς τους να έχουν θέσει στη διάθεση των εν λόγω ιδιωτών, κατά την ημερομηνία προσχωρήσεως, το σύνολο του κοινοτικού κεκτημένου σε όλες τις επίσημες γλώσσες της Ένωσης (προαναφερθείσα απόφαση Skoma-Lux, σκέψη 42).

45 Η Εσθονική Κυβέρνηση υποστηρίζει επίσης ότι η Pimix απαλλάχθηκε χωρίς δυσκολία από τις υποχρεώσεις περί πραγματοποιήσεως δηλώσεων που υπέχει από τον νόμο ÜLTS, αποδεικνύοντας επί του σημείου αυτού ότι γνώριζε το περιεχόμενο των υποχρεώσεών της πριν ακόμη από την προσήκουσα δημοσίευση των κανονισμών 1789/2003 και 1972/2003 στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης* στην εσθονική γλώσσα.

46 Εντούτοις, το γεγονός ότι η προσφεύγουσα στην κύρια δίκη εταιρεία δήλωσε με ακρίβεια την ποσότητα των φορολογητέων προϊόντων που είχε στην κατοχή της την 1η Μαΐου 2004 και, επομένως, γνώριζε τους ισχύοντες κανόνες της Ένωσης δεν αρκεί ώστε να μπορεί να αντιταχθεί σε ιδιώτη κανονιστική ρύθμιση της Ένωσης η οποία δεν δημοσιεύθηκε προσηκόντως στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης* (βλ., επ' αυτού, την προαναφερθείσα απόφαση Skoma-Lux, σκέψη 46).

47 Κατόπιν των ανωτέρω σκέψεων, πρέπει να δοθεί στα υποβληθέντα ερωτήματα η απάντηση ότι το άρθρο 58 της Πράξεως Προσχωρήσεως του 2003 πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι αποκλείει, στην Εσθονία, την εις βάρος ιδιωτών εφαρμογή διατάξεων του κανονισμού 1972/2003 οι οποίες, την 1η Μαΐου 2004, ούτε είχαν δημοσιευθεί στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης* στην εσθονική γλώσσα ούτε είχαν περιληφθεί στο εσωτερικό δίκαιο του εν λόγω κράτους μέλους, παρά το γεγονός ότι οι οικείοι ιδιώτες είχαν λάβει γνώση του περιεχομένου τους με άλλα μέσα.

Επί των δικαστικών εξόδων

48 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (δεύτερο τμήμα) αποφαίνεται:

Το άρθρο 58 της Πράξεως περί των όρων προσχωρήσεως της Τσεχικής Δημοκρατίας, της Δημοκρατίας της Εσθονίας, της Κυπριακής Δημοκρατίας, της Δημοκρατίας της Λετονίας, της Δημοκρατίας της Λιθουανίας, της Δημοκρατίας της Ουγγαρίας, της Δημοκρατίας της Μάλτας, της Δημοκρατίας της Πολωνίας, της Δημοκρατίας της Σλοβενίας και της Σλοβακικής Δημοκρατίας και των προσαρμογών των Συνθηκών επί των οποίων βασίζεται η Ευρωπαϊκή Ένωση, πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι αποκλείει, στην Εσθονία, την εις βάρος ιδιωτών εφαρμογή διατάξεων του κανονισμού (ΕΚ) 1972/2003 της Επιτροπής, της 10ης Νοεμβρίου 2003, για τη θέσπιση μεταβατικών μέτρων όσον αφορά τις συναλλαγές γεωργικών προϊόντων λόγω της προσχώρησης της Τσεχικής Δημοκρατίας, της Εσθονίας, της Κύπρου, της Λετονίας, της Λιθουανίας, της Ουγγαρίας, της Μάλτας, της Πολωνίας, της Σλοβενίας και της Σλοβακίας, οι οποίες, την 1η Μαΐου 2004, ούτε είχαν δημοσιευθεί στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης* στην εσθονική γλώσσα ούτε είχαν περιληφθεί στο εσωτερικό δίκαιο του εν λόγω κράτους μέλους, παρά το γεγονός ότι οι οικείοι ιδιώτες είχαν λάβει γνώση του περιεχομένου τους με άλλα μέσα.

(υπογραφές)